

ЖІНОЧИЙ ПОГЛЯД У ВІЙСЬКОВІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ: ПРАВДА, ЕМПАТІЯ ТА ВИКЛИКИ ПРОФЕСІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Широкоград Віка Сергіївна

здобувач вищої освіти

навчально-наукового інституту менеджменту і маркетингу

Харківський національний університет імені Семена Кузнеця, Україна

Науковий керівник: Афанасьєва Олена Миколаївна

старший викладач кафедри

«Бізнес-журналістики і цифрових медіа»

Харківський національний університет імені Семена Кузнеця, Україна

Анотація. У статті досліджено значення жіночого погляду у висвітленні подій війни в Україні. Розглянуто особливості роботи жінок-журналісток у бойових зонах, моральні й професійні виклики, з якими вони стикаються, а також їхній внесок у формування правдивого, етичного та людяного інформаційного простору. Акцент зроблено на поєднанні професійної об'єктивності з емпатією, що дозволяє показати війну через призму людського досвіду та стійкості.

Ключові слова: військова журналістика, жінки-журналістки, правда, етика, виклики, війна, жіночий погляд.

Annotation. The article explores the significance of the female perspective in covering the war in Ukraine. It examines the specific challenges faced by women journalists in combat zones and highlights their contribution to creating a truthful and humane information space. Emphasis is placed on combining professional objectivity with empathy, allowing the war to be portrayed through the lens of human experience and resilience.

Keywords: military journalism, women journalists, truth, ethics, challenges, war, female perspective.

Військова журналістика — це не просто професія, а покликання, яке потребує внутрішньої сили, стійкості та готовності ризикувати заради правди. Жінки-журналістки, які працюють на передовій, несуть особливу відповідальність: вони не лише фіксують події, а й передають людські історії, зберігаючи емоційну глибину та гуманність [2, с. 45]. Їхній погляд дозволяє показати війну не лише як комплекс фактів, а як сукупність переживань, болю та надії.

У військовій журналістиці жінки мають особливу місію — висвітлювати війну через людський вимір. Емпатія та чутливість допомагають їм звертати увагу на аспекти, що часто залишаються поза кадром: страх, страждання, мужність, взаємодопомогу. Саме тому їхній внесок є неоціненний у формуванні правдивого бачення війни. Багато жінок працюють у найнебезпечніших зонах, документуючи історії цивільних та військових, показуючи важливість людяності навіть в умовах постійної угрози [3]. Одним із найяскравіших прикладів є Василиса Степаненко, українська журналістка та відеопродюсерка Associated Press. Під час облоги Маріуполя вона документувала злочини російських окупантів, намагаючись донести правду світові. Вона висвітлювала події, які були в самому місті, документуючи злочини російських загарбників та намагаючись донести правду до світової аудиторії. Її зусилля допомогли привернути увагу до трагедії міста [4]. У 2023 році разом з колегами отримала Пулітцерівську премію за висвітлення війни в Україні.

Робота журналістів у зоні бойових дій завжди пов'язані з ризиком: обстрілами, мінною небезпекою, постійною загрозою життю, психологічним виснаженням, спостереженням смерті та руйнувань, взаємодія з травмованими людьми і відсутність нормального відпочинку формують сильний емоційний стрес. Саме через це жінки-журналістки часто проходять додаткове навчання з психологічної стійкості та технік самозахисту. Але з поміж цих випробувань додаються інші, які пов'язані з гендерними стереотипами та упередженнями серед колег-чоловіків, однак саме через це жінки загартовують власну силу та професійну витримку [7]. Вікторія Рощина, українська журналістка, яка зникла в серпні 2023 року під час виконання журналістського завдання на території, контрольованій Росією. Її тіло було знайдено в лютому 2025 року з ознаками тортур. Ця трагедія підкреслює небезпеку, з якою стикаються журналісти, особливо жінки, під час висвітлення війни.

Бути журналістом під час війни означає балансувати між правдою і болем. Важливо залишатися чесним, але не травмувати глядача. Матеріал має бути достовірним і точним, водночас поважати людську гідність героїв. Жінки-журналістки часто вчаться подавати матеріал так, щоб він не лише інформував, а й допомагав зрозуміти причини подій та людські реакції на них. Їхня здатність співпереживати дозволяє уникати спотворення фактів через надмірну драматизацію, зберігаючи об'єктивність[3, с. 22] .

Жінки у військовій журналістиці стали голосом тих, кого не завжди чують. Їхній погляд демонструє не тільки страждання та страх, а й стійкість, надію, взаємодопомогу та відданість своїй країні. Жіночий голос допомагає аудиторії бачити війну не лише як серію воєнних подій, а як сукупність людських історій. Саме через такі розповіді формується сучасна пам'ять про події та цінність правди.

Сучасна війна висуває високі вимоги до швидкості та точності подачі інформації. Жінки-журналістки активно використовують технології: дрони для відеозйомки, супутникові карти, безпечні месенджери для комунікації, соціальні мережі для поширення правдивих новин [5, с. 12]. Прикладом є Катерина Сердюк, кореспондентка українського медіа, під час висвітлення боїв у Херсонській області використовувала дрон для фіксації зруйнованих об'єктів і цивільних. Її матеріали швидко поширювались у міжнародних медіа, дозволяючи показати масштаби руйнувань та потреби цивільного населення. Використання інноваційних технологій допомагає не лише фіксувати події, а й убезпечувати журналісток, мінімізуючи прямий контакт із небезпечними зонами. Це підкреслює важливість поєднання професійної сміливості та розумного використання сучасних інструментів.

Війна суттєво вплинула на підготовку журналістських кадрів в Україні. Навчальні заклади адаптували свої програми, додаючи курси з безпеки роботи у зонах бойових дій, етики воєнного репортажу та психологічної підтримки журналістів [5, с. 34]. Університети співпрацюють із міжнародними організаціями (UNESCO, IREX, Deutsche Welle Akademie), які проводять тренінги з кризового менеджменту, цифрової безпеки та роботи з травматичним контентом [6, с. 41]. Це дозволяє студентам — майбутнім журналістам — готуватись до реалій, де інформація може стати зброєю, а правда — питанням виживання. Крім того, зростає роль жінок у журналістській освіті: саме вони часто ініціюють нові

підходи до викладання воєнної тематики, просуваючи принципи гуманності, об'єктивності та гідності у професії. Таким чином, розвиток воєнної журналістики в Україні стає не лише частиною професійного навчання, а й моральним викликом для всього суспільства.

Жінки у військовій журналістиці — це не лише свідки війни, а й носії правди, співчуття та гідності. Попри небезпеку, вони продовжують документувати історії, які формують сучасний інформаційний простір під час війни. Вони не лише збирають і поширюють факти, а й передають людські історії, розкриваючи страждання, надію та стійкість людей. Їхня робота демонструє поєднання професійної об'єктивності, сміливості та гуманності, що особливо важливо під час конфліктів високої інтенсивності.

Досвід жінок у військовій журналістиці під час війни в Україні засвідчує глибоку трансформацію професійних стандартів, етичних підходів і суспільного сприйняття цієї сфери. Жінки-журналістки не лише виконують репортерську роботу в умовах підвищеної небезпеки, але й формують нову модель воєнного наративу, у центрі якого — людина, її гідність, біль і здатність до спротиву. Їхній погляд поєднує об'єктивність із емпатією, що дозволяє відтворювати події війни не як абстрактні зведення, а як комплекс живих історій, які формують колективну пам'ять суспільства та сприяють міжнародному розумінню масштабів трагедії.

У роботі жінок-журналісток проявляється висока професійна стійкість — попри ризики, гендерні упередження, психологічне виснаження та реальні загрози життю вони продовжують виконувати свою місію. Їхня діяльність демонструє, що інколи саме жіноча чутливість стає джерелом сили: здатність бачити невидимі сторони війни, працювати з травмою, зберігати людяність та говорити про те, що інші проходять повз.

Таким чином, внесок жінок у військову журналістику є не лише професійним, а й гуманітарним. Вони стають носіями правди у часи інформаційної війни, зберігають пам'ять про людські втрати та подвиги, допомагають суспільству не втрачати чутливості й стійкості. Їхня робота доводить, що у найскладніших обставинах саме людяність, етичність та сміливість залишаються найважливішими інструментами журналіста. Використання сучасних технологій дозволяє жінкам ефективно працювати в небезпечних умовах, одночасно захищаючи себе та забезпечуючи достовірність інформації. Завдяки праці журналісток, міжнародна аудиторія отримує точну і правдиву інформацію, а українське суспільство зберігає

пам'ять про героїв та їхній подвиг. Таким чином, роль жінок у військовій журналістиці є неоціненною для розвитку професії, етичного висвітлення подій та збереження гуманності навіть у найскладніших умовах.

Список використаних джерел

1. Кодекс етики українського журналіста. — НСЖУ, 2013. — 12 с.
2. Цеплієнко А. Війна і правда: журналістика під обстрілами. — BBC Україна, 2023. — С. 45–49.
3. UNESCO. Women Journalists in Conflict Zones. — Paris: UNESCO Press, 2022. — 56 p.
4. Reporters Without Borders. Women in War Journalism. — RSF Report, 2023. — p. 15–20.
5. Липко А. Жінки у військовій журналістиці: український досвід. — Київ: Інститут журналістики, 2024. — С. 30–37.
6. Gynes L. Gender and War Reporting: Challenges and Resilience. — Reuters Institute, 2022. — p. 40–46.
7. Committee to Protect Journalists. Attacks on the Press in Wartime. — New York: CPJ, 2023. — p. 4–9.